

Datum vergadering:	14 juni 2018
Nummer advies:	CA18.00024
Onderwerp:	Advies over het voorstel tot het vaststellen van de programmarekening 2017

In haar vergaderingen van 31 mei, 7 juni en 14 juni 2018 heeft de auditcommissie de programmarekening 2017 van de gemeente, het Verslag van bevindingen van de accountant en de reactie van het college van burgemeester en wethouders op het Verslag van bevindingen met de portefeuillehouder financiën en de accountant besproken. Ook de notitie van de concernstaf over de ontwikkeling van het weerstandsvermogen, gedateerd 15 mei 2018, is in de commissie aan de orde geweest.

De programmarekening 2017 sluit met een positief saldo van € 1,8 mln. In de tweede tussenrapportage 2017 was een tekort geprognoseerd van € 4,9 mln. Het rekeningresultaat is dus € 6,7 mln. positiever dan in het najaar van 2017 is ingeschat. De drie belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

1. Onderschrijding van de budgetten bij het Sociaal Domein € 3 mln.
(was voor een groot gedeelte aangekondigd bij de tweede tussenrapportage 2017);
2. Gedeeltelijke vrijval voorziening grondexploitatie Willem Alexanderhof € 2,5 mln.
(raadsbesluit herziene grondexploitatie maart 2018);
3. Onderbestedingen van budgetten, uitvoering in 2018 € 1,0 mln.

De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven. De geconstateerde onrechtmatigheden en onzekerheden vallen binnen de door de raad vastgestelde marges.

Er zijn onrechtmatigheden geconstateerd voor een bedrag van (afgerond) € 921.000,-.

De marge is 1% van de totale lasten (€ 200 mln.) ofwel € 2 mln. Het betreft de aanbestedingen voor externe inhuur (€ 755.000,-) en de aanbieders van jeugdzorg en Wmo (€ 166.000,-).

De onzekerheden zijn gekwantificeerd op € 750.000,-. De marge is 3% van de totale lasten ofwel € 6 mln. Het betreft de besteding van middelen bij de zorgaanbieders.

De accountant heeft in zijn Verslag van bevindingen diverse adviezen gegeven over verbetering van de administratieve organisatie, de interne controle en het financieel beheer. Het college van burgemeester en wethouders heeft in zijn reactie (brief AU18.05361) aangegeven dat de adviezen 'waar mogelijk' worden opgevolgd.

Wij hebben aan de portefeuillehouder Financiën aangegeven dat wij er vanuit gaan dat in beginsel alle adviezen worden opgevolgd en dat het college ons nader zal informeren over adviezen die onuitvoerbaar blijken.

Gelet op het vorenstaande adviseren wij uw raad de programmarekening 2017 vast te stellen.

Naar aanleiding van de behandeling brengen wij de volgende onderwerpen expliciet onder uw aandacht.

RISICOPARAGRAAF

De gemeenteraad heeft in november 2016 besloten een bedrag van € 7 mln. in de vorm van aandelenkapitaal aan Port of Den Helder beschikbaar te stellen. Dit bedrag staat als bezitting opgenomen in de balans van de gemeente. In de risicoparagraaf van de programmarekening 2017 is aangegeven dat deze waarde mogelijk neerwaarts moet worden bijgesteld op basis van de financiële ontwikkelingen bij Port of Den Helder.

De accountant heeft het college nadrukkelijk geadviseerd een onafhankelijk bureau onderzoek te laten doen naar de markwaarde van de onderneming. Wij ondersteunen dit advies van de accountant en adviseren uw raad hiertoe een opdracht aan het college te verstrekken.

Wij adviseren uw raad het college van burgemeester en wethouders op te dragen een onafhankelijke waardering te laten uitvoeren naar de deelneming in Port of Den Helder.

De raad is in maart en mei 2018 geïnformeerd over de financiële positie bij de Port of Den Helder en het verzoek aan de gemeente om een financiële bijdrage. In de paragraaf Verbonden Partijen van de programmarekening 2017 wordt ook gesproken over een bijdrage van de gemeente tussen de € 18 - € 22 mln. Een dergelijke bijdrage kan forse consequenties hebben voor de financiële positie van de gemeente.

De aanvraag van de Port of Den Helder is niet financieel vertaald in de risicoparagraaf van de gemeente. De accountant heeft aangegeven dat, zolang het college over de aanvraag nog geen standpunt heeft ingenomen danwel een voorstel aan de raad heeft gedaan, er onvoldoende informatie is om dit in financiële zin op te nemen in de risicoparagraaf.

De portefeuillehouder Financiën heeft in aanvulling daarop aangegeven dat het college én de ambtelijke organisatie op dit moment nog over onvoldoende informatie beschikken om een concreet voorstel aan de raad te doen. Wel heeft de portefeuillehouder gemeend de raad te moeten informeren over de mogelijke financiële impact voor de gemeente. Om die reden hebben wij de memo van de concernstaf, gedateerd 15 mei 2018, als bijlage bij dit advies opgenomen.

Naast de financiële positie van Port of Den Helder, zijn er ook financiële risico's bij andere verbonden partijen waarvan de gemeente 100% aandeelhouder is (Willemsoord BV en de Luchthaven BV). Zo blijkt uit de paragraaf Verbonden Partijen dat de huidige reserveringen voor groot onderhoud bij Willemsoord ontoereikend zijn (benodigd structureel budget € 993.000,-). De jaarrekening van Den Helder Airport (in het verlengde daarvan de Luchthaven BV) is nog niet officieel aangeboden, maar de portefeuillehouder Financiën heeft wel aangegeven dat sprake is van een aanmerkelijk exploitatietekort.

Tijdens de controle van de jaarrekening 2017 (in april 2018) kon nog niet worden beschikt over de (concept-) jaarrekeningen 2017 van de vennootschappen.

We concluderen dat de raad, het college en de ambtelijke organisatie onvoldoende zicht hebben op de actuele financiële positie van de verbonden partijen waarvan de gemeente 100% aandeelhouder is.

We zijn van mening dat de inspanningen van het college en de ambtelijke organisatie zouden moeten leiden tot meer inzicht in de financiële situatie en risico's bij de privaatrechtelijke verbonden partijen. Inzicht in het meerjarig onderhoud van de kapitaalgoederen, de ontwikkelingen in de exploitatie, de risico's, het weerstandsvermogen, de liquiditeitspositie en de ontwikkelplannen is voor het gemeentelijk financieel beleid en risicomangement van groot belang. Ook de inhoud en frequentie van de tussentijdse informatievoorziening zou goed afgestemd moeten worden op de informatiebehoefte van de gemeente.

Voorts zijn we van mening dat de recent naar voren gekomen financiële risico's bij de privaatrechtelijke verbonden partijen meegenomen dienen te worden bij de afwegingen in het kader van nieuwe beleid (de programmabegroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022).

Wij adviseren uw raad

1. *a. het college van burgemeester en wethouders op te dragen maatregelen te treffen die leiden tot het verkrijgen van structureel inzicht in de financiële positie van de privaatrechtelijke verbonden partijen;*
b. deze maatregelen te betrekken bij de nog op te stellen 'werkafspraken' in aanvulling op het op 4 juni 2018 vastgestelde Beleidskader Verbonden Partijen;
2. *de financiële risico's bij de privaatrechtelijke verbonden partijen - en in het verlengde daarvan de ontwikkeling van het gemeentelijk weerstandsvermogen - te betrekken bij afwegingen in het kader van nieuw beleid (programmabegroting 2019, meerjarenbegroting 2020-2022).*

NOTA WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOMANAGEMENT

Bij de behandeling van de programmarekening 2016 hebben wij met het college van burgemeester en wethouders geconcludeerd dat de in 2015 vastgestelde Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement niet voldoet en dat herziening gewenst is. Bij het opstellen van de programmarekeningen 2016 en 2017 is gekozen voor een pragmatische constructie die leidt tot een risicoparagraaf met meer realistische uitkomsten. Aangezien sprake is van een toenemende politieke aandacht voor financiële risico's (bijvoorbeeld bij aanvragen om gemeentegarantie) is het belang op korte termijn te beschikken over een kwalitatief goed instrument voor het inschatten en beoordelen van de risico's. De portefeuillehouder Financiën heeft het belang hiervan erkend en is bereid hieraan prioriteit te geven.

Wij adviseren uw raad het college van burgemeester en wethouders op te dragen in september 2018, tegelijkertijd met het aanbieden van de programmabegroting 2019, een geactualiseerde nota Weerstandsvermogen en risicomanagement aan de raad ter vaststelling aan te bieden.

VOORSTELLEN RESULTAATBESTEMMING

De raad wordt voorgesteld een bedrag van € 974.000,- opnieuw te bestemmen voor het doel waarvoor de middelen oorspronkelijk beschikbaar zijn gesteld. Het is echter niet duidelijk of de raad hierbij nog keuzemogelijkheden heeft, temeer daar de besluitvorming over de resultaatbestemming halverwege 2018 plaatsvindt. Zijn de budgetten inmiddels besteed of zijn er verplichtingen aangegaan vooruitlopend op de besluitvorming?

Wij hebben uw raad vorig jaar geadviseerd het college van burgemeester en wethouders op te dragen in het vervolg de voorstellen resultaatbestemming te voorzien van een toelichting die hierover duidelijkheid geeft. Het college heeft hieraan geen uitvoering gegeven.

Vanuit een oogpunt van (begrotings)rechtmatigheid is het wenselijk de over hevelen budgetten jaarlijks in januari of februari aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Daarmee wordt onze vorenstaande kanttekening voor de toekomst ook ondervangen.

Wij adviseren uw raad het college van burgemeester en wethouders op te dragen de over te hevelen budgetten jaarlijks in januari/februari aan de raad ter besluitvorming voor te leggen.

Het college van burgemeester en wethouders stelt voor een bedrag van € 1 mln. te storten in een egaliseringsreserve grondexploitatie. Deze reserve is bedoeld om de bestuurlijke ambities in de periode 2018-2021 te kunnen bekostigen. Gedurende vier jaar wordt een bedrag van € 250.000,- uit deze reserve gehaald ten gunste van de exploitatie.

In dit kader wijzen wij u op het uitgangspunt van een materieel sluitende meerjarenbegroting (structurele lasten worden met structurele middelen bekostigd). Dit is een aandachtspunt voor de behandeling van de programmabegroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022.

RAADSVORSTEL VASTSTELLING JAARREKENING

Met het voorstel tot het vaststellen van de programmarekening 2017 worden ook voorstellen gedaan in het kader van de resultaatbestemming (de storting van € 1 mln. in een egaliseringsreserve en de overheveling van budgetten 2017 naar 2018).

Door één ontwerpbesluit met vijf beslispunten aan de raad voor te leggen, kan er een situatie ontstaan dat raadsleden tegen het besluit stemmen omdat zij het niet eens zijn met één of meerdere resultaatbestemmingen. Ten aanzien van het vaststellen van de programmarekening zou dat een minder wenselijke situatie zijn. Wij zijn van mening dat het zuiverder is in volgende jaren twee afzonderlijke voorstellen aan de raad voor te leggen.

Wij adviseren uw raad het college van burgemeester en wethouders op te dragen in vervolg de programmarekening en de resultaatbestemming met verschillende voorstellen aan de raad voor te leggen.

Den Helder, 14 juni 2018.

auditcommissie,

Wvd. Voorzitter
M.C. Wouters

Commissiegriffier
R. de Jonge